

היה נוטל פרק שלישי סוטה

מסורת הש"ס

כב.

עין משפט
נר מצוה

בא א"מ פ"ה מכלות
ח"מ בל"ד ד' ופ"כ
מ"ה' סנהדרין ה' מ'
ט"ו"פ י"ד סו"מ רמב
ספ"ק י'
כב ב' מ"י ט"ז
ט"ו"פ ט"ז ספ"ק
ד'

תורה אור השלם

1. דעה ימים באים נאם
י" וקדשתי את בית
ש"אל ואת בית יהודה
וירע אדם וזרע בקדשה
ימיהו לא כו
2. ירא את י" בני ומקל
עם שונים אל התעורר
משלי כו כב
3. עמד ויטור ארץ ראה
היה גוים והפעצו הררי
עד שיש נבעות עולם
הליכות עולם לו
4. כי רבים הקלים
הפילה ופעצום קלם
דק"ה משלי כו

תוס' שאנץ (המשך)

אלו עוברין מיתריא ואורי
דדחויא הנזקין (א) דהיינו
דנחמין לעם הארץ בנות
חברין גדולות ופוסקין
להם על מנת שלא תעשה
לם בני טהורה וי"ב צ"א
אין צורך לספק שאפי"ל
פסק עמו כן דרין שלא
תעשה על בני טהורה
אלא כפירשהו אחי חתונתו
גם כשהיא חתונה ואחר
כן שנתה רשבי איווה עם
הארץ כל שאינו אוכל
חוליו כטהרה דברי ר'
מאיר וחכמים אומרים כל
שאנו מעשי פירותיו ודי'
איווה עם הארץ שישאנו
לו חבר בזה בזה הענין
שנתנה טהרה חתונה כל
שאנו אוכל כו. וחכמים
אומרים אפי"ל שאנו
מעשי פירותיו משיאנו לו
בזה חבד: אחרים אומרים
אפי"ל קרא ושנה שמע
מהבא דאחרים לא היו ר'
לא היו ר' מאיר אלא ר'
נחן דברוב המקומות יש
אחרים היינו ר' נחן:
המורים הלכה מתוך
משנתם שמבליים עולם
בהוראת טעות דכיון דאדם
יודעים טעם ההשגה
דומה ויש אומר משנית
הרבה דאמר את מני פלוני
היא ויחידה היא ולית
הלכתא כותיה ומורים
בטעות ליה: בחולה
צלינית בעלת חפלות
ואלמנה שבבית בעלת
שכניה דלכתא ומבקר
שכינתיה תמידי שאין
אלא מנאפית ומכשפות
ומראות עצמן כבדקניות
שלא יבדקו אחריהן ליה.
בגון יוחני בת רטבי פ"ה
אלמנה מכשפית היתה
וכשנטי עת לית האשה
עצרת האשה מכשפות
ולאחר שמצטרפת האשה

רבי שמואל בר נחמני אמר ה"ו בור. תימה כמאן ק"ל לא כלמרים
ולא כר' יהודה דלמרים לא קרו בור (א) אלא לשנה ולא קרא
ור' יהודה אפי"ל עם הארץ לא משוי ליה דלמרי כסוף פרק אלו
מילאות (כ"מ דף ג:) דדרש ר' יהודה בר אילעאי משעו דבר ה'
המרים אל דברו וגו' המרים אל
דברו אלו תלמידי חכמים אחים אלו
בעלי מקרא שנאמרים אלו בעלי משנה
מנדיים אלו עם הארץ אלא דבעלי
משנה או בעלי מקרא לאו כלל ע"ה
נינו: כל שאינו קורא ק"ש שחרית
וערבית דברי ר"ם. תימה לר"י
דלמרי צ"ה הנזקין (נעין דף סא.)
ובפ"ג א' שאכלו (בכרות דף מ:) לחיוב
עם הארץ כל שאינו אוכל חולין
צטהרה דברי ר"ם ופירש דערה
ענייני עם הארץ הן ויש שאין מקנלן
ממנו עדות דלמרינן צ"ה אלו עוברין
(פסחים דף מט:) ששה דברים נאמרו
צ"ה הארץ אין מקנלן מהן עדות
וכו' ובפ"ו מומר בקדש (מגילה דף כג.)
כמאן מקנלן סהודותא מעם הארץ
כר' יוסי ויש שגר לענין עדות ומשד
על הטהרות ועל המעשרות או לענין
וימון או לענין שביעות א"ר לענין
דברים שאין נזקין אלא מה המומה
דלמרי צ"ה שני דמסכת ע"ז (דף
לט:) בירושלמי טשה פרושה וזה
שיושגת ומלענת דנברי טורה
ותאמר אלי מנא וישכר עמה בלייל
הוא א"ר אבהו ככיוול היה במחשבה
הוא לבדו יודע שלא עלמה על דממה
אלא כשציל העמיד שביטס הוסיפו
עליהם כחולתא ציימניהם ואלמנה
שוכנית (נ"מ חגלה נכנת שס צ"ש)
ותינוק שהוא עולה למדשו (בחולה
ציימניה מצימיה ואובדת בתוליה ותינוק
הוא עולה למדשו) ר' חלקיה צ"ה
ר' סימון זה שהוא גדול כמורה של
בפיקוד ומצוה את הגדולים ממנו
א"ר יוסי וכו' שכן משע ואנריו נראה
כגון י"ב והוא צ"ה על אחת מכל
העריות האמורות כמורה וכן ממות
על ידו והוא פטור וכן פירש ציימיה
אובדת בתוליה מחמת זמנות בתוליה
נושרות אצל מורי אחי הרב ר"מ פי'
עושה חסידה ומתפללת כדגרסינן
בגמ' דידן צלייית וכלילי אמה ועושה
צמיות שמהל עננת מתפללת ואינה
עושה אלא לגנוב את העין שלא יבדקו
אחרים ומנה ואובדת בתוליה:
ועד

רבי אבא אמר זה תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה ר' דא"ר
אבהו אמר רב הונא אמר רב מאי דכתיב י' רבים חללים הפילה
ועצומים כל הרגויה כי רבים חללים הפילה זה ת"ח שלא הגיע
להוראה ומורה ועצומים כל הרגויה יזה ת"ח שהגיע להוראה ואינו מורה
ועד

בני אדם. להפסד חלקם על ידי מגן עדן ולירש גיהנם: כי קאמר. מצלי עולם: כגון יוחני צ"ה רש"י. אלמנה מכשפה הימה
וכשמגיע עת לידת אשה היתה עולת רחמה נמכשות ולאחר שמתעשרת הכנה הימה אומרת אלך ואבקש רחמים אולי תשמע
תפלי והולכת וקושרת כשפיה והולך יואל פעם אחת היה לה שכי יוס צינית והיא הלכה לנית האשה היולדת ושמה השכיר קול
הכשפים מתקשקשין כלי כמו שהולך מקשקש במעי האם וכן ופתח את מגופת הכלי והכשפים יאלו והולך נולד וידעו כי בעלת
כשפים היא: המכשע כדכונסיו. וקרי ליה קטן שלא כלו לו חדשו על ידי שימיו מתקשרין כדלמרינן כפרק קמא דחגיגה (דף ה:).
כי רבים חללים הפילה. כששה וזה משמע. ותלמיד שאינו נושא עלמו כמורה קרי ליה נמי הכי: וס פלמוד שלא גיע כו.
הפילה לשון נפל שלא כלו לו חדשו: ועלומים. לשון עולם ענינו (יפיה ג:) שסוגרים פיהם ואינם מורים לצורכי: ורואה:
ועד

הרבה היתה אומרת יוחני אלך ואבקש אולי תשמע תפלי והולכת ופתחת הכלי שיהי הכשפים בחובו וסותרת הכשפים
ואו חולר יוצא. פעם אחת היה לה שכי יוס צינית והיא הלכה לבית האשה היולדת ושמה השכיר קול הכשפים מקשקש
בחין הכלי כמו שהולך מקשקש במעי האם וכן ופתח את מגופת הכלי והכשפים יצאו והולך נולד וידעו כי בעלת
כי בעלת כשפים היא ליה: המכשע כדכונסיו וקרי ליה קטן שלא כלו חדשו על ידי שימיו מתקשרין כדא"ר פ"ק דחגיגה.

שקרא. מקרא: ושנה. משנה: ולא שימש תלמידי חכמים. ללמוד
בכרת הגמרא צעמי המשנה מה הס. רשע הוא שאין תורמו על
בזריה ואין ללמוד היינו ע"י הטעמים יש חילוק בחסור והימר
ובדיו ממונות לזכות ולחייב וצטירות לטמא ולטהר כדלמרי צממה

דוכמי מ"ט אמר מר הכי ומר הכי
ולאמר מלי צינייהו איכא צינייהו כן
וכן וערוס הוא שהשומע את קולו
שונה משניותיו כסבור הוא שנקי
בטעמיה ונוהגין בו כבוד כחלמידי
חכמים: אסמר גרס: ר"ז ע"ה.
שחשד על המעשרות ועל הטהרות:
צור. גרוע מעם הארץ: כופי.
ואסור לאכול פיתו ויני דכיון שלא
שימש חכמים אינו מקפיד על דברי
חכמים לעולם ולא שנה אלא להלכות
עלמנו כח"ס: מגוש. מכסף האוחז
את העינים וגונב את הלכדות. ואף
זה כן: רעין. מרגס חומר מר
(בכרות יח) הוא מגוש. לוחש המכסף
את לחשיו ואינו מבין מה מה ומה
פירושם אלא כן מעשיהם שהמכשפות
צ"ה ע"י רוחם הלחשים: פני סגל.
ואף זה מנא שלא שימש בתלמוד שונה
ממנו ואינו יודע מה היה: איזוה פס
הארץ. שנחמד על הטהרות ועל
המעשרות ומוחקו מגשו טמא: כל
שאנו קורא ק"ש. דלא ודלי אינו
יודע כלום. אכל יודע לקרות וקורא
לא ע"ה הוא: שזנין הלכות. שלא
שימש תלמידי חכמים ולא הקפידו
על טעמי המשניות: הלכות. משניות:
פשיטא. דכח הוא אלא נמלי נדרשה
אי לא צ"ה: הוספה לו. דומה
בעיניו היתה: מצלי עולם ס"ד.
ומה הס גורמין לאחרים: שמורין
הלכה מתוך משנתן. קאמר שגנלן
עולם בהלכות טעות דכיון דאין
יודעין טעמי המשנה פשיטא שמורין
שמדמין לה דבר שאינו דומה ועוד יש
משניות הרבה (במשניות) דלמרינן
הא מני פלוני הוא ויחידה היא ולית
הלכתא כותיה ועוד שאין יודעים
במלוקות מנאים הראשונים הלכה

כדכיון מהלך מורין הוראות טעות:
הליכות עולם לו. השונה הלכות
עולם שלו כדכונסיו: צליינים. בעלת
תפלה: ואלמנה שוכנית. בעלת
שניות הולכת ומבקרת שכינתיה
תמיד: כרי אלו מצלי עולם. שאין
אלא נאמפות ומכשפות ומראות עלמן
כדקניות שלא יבדקו אחריהן: קטן
שלא כלו לו חדשו. קאמן מפרש:
וקינול שכן מאלמנה. שיהיה טורח
עמלה יותר מן האורן כדי לקבל
שכר כדמפרש ואילך למדנו שיערים
אדם עלמו כמורה לקבל שכר יומר:
בראש ידיוקים. לגמול ג"ע: כראש
רשעים. לירש גיהנם: שלא יכשלו כי

בני אדם. להפסד חלקם על ידי מגן עדן ולירש גיהנם: כי קאמר. מצלי עולם: כגון יוחני צ"ה רש"י. אלמנה מכשפה הימה
וכשמגיע עת לידת אשה היתה עולת רחמה נמכשות ולאחר שמתעשרת הכנה הימה אומרת אלך ואבקש רחמים אולי תשמע
תפלי והולכת וקושרת כשפיה והולך יואל פעם אחת היה לה שכי יוס צינית והיא הלכה לנית האשה היולדת ושמה השכיר קול
הכשפים מתקשקשין כלי כמו שהולך מקשקש במעי האם וכן ופתח את מגופת הכלי והכשפים יאלו והולך נולד וידעו כי בעלת
כשפים היא: המכשע כדכונסיו. וקרי ליה קטן שלא כלו לו חדשו על ידי שימיו מתקשרין כדלמרינן כפרק קמא דחגיגה (דף ה:).
כי רבים חללים הפילה. כששה וזה משמע. ותלמיד שאינו נושא עלמו כמורה קרי ליה נמי הכי: וס פלמוד שלא גיע כו.
הפילה לשון נפל שלא כלו לו חדשו: ועלומים. לשון עולם ענינו (יפיה ג:) שסוגרים פיהם ואינם מורים לצורכי: ורואה:
ועד

שאנו מעשי פירותיו ולענין מאי מצינא אי לענין דימין ליתא דאמרין בפ"ק שלשה שאכלו דעם הארץ שאנו מעשי פירותיו
היינו עם הארץ רבבן. ואי לענין דמאי ליתא דהא כי שחשוד על טהרות אינו חשוד על הרמאי כדמכס כפ"ק דבכורות
ועוד כי דריס אורי. מאיר דהא קאמר דהוי עם הארץ כל שאינו אוכל חוליו כטהרה ויש לומר דהוא דהם לענין דהוא

(א) בכרות מ: ופ"ה דהו
דער ר' אלעזר בל"ר חזיר
פ"ל שם דבר שאינו אוכל
חולין כטהרה וכן אפי"ל
בנימין פ"ה וכן מנא שלא
שימיו ע"י מוסר דיה כו.
ובכוס' גיטין פ"ה.
(ב) (לפ"ה מוסר) גיטין פ"ה.
דיה אחרים ויש מ"ס על
הגלילן יחייב גם הלא.
(ג) וקדוש כ. מ. ע"ה ויחא
פ"ה. פ"ה. פ"ה. מ"ה. מ"ה.
(ד) (מנא מ: וס אפי"ל אל
תקרי הליכות אלא הלכה).
(ה) (נ"מ ק"ה). פ"ה. פ"ה.
(ו) ע"ה. ל"ה. ל"ה.
(ז) (נ"מ ק"ה) וס שנה כו.
(ח) (מ"ה). (י) (מ"ה).
אובדת חוליו. (י) כיה
כדכונסיו. רש"י.

גליון הש"ס

גם דאמר ר' אבהו. צ"ל
אלא:

מוסף רש"י

איווה עם הארץ. שדכיו
ממנו ככל פסוק: וברכות
ח"ה. ולא שימש ת"ח.
היא הגמרא הלכה
כפסוקי טעמי נחמין לנכרי
משנה טעם וכו' מתאספס
יחד וטעמין כן. ויהא
דומת הגמרא שדכיו
המלכות (שם). ודע
אדם ודע בהמה. כלומר
החכמים והבורים טעם
אחרים ללחשים ולרשעים
(חולין ה'). ולא שכן
פשיטתו ש"ל. אם יש
בית הכנסת כשכניו וכו'
כאן למד מדרש הלכה
(ב"ס ק"ה). ר"ה רבס
חללים הפילה. לשון נפל
שלא מלא ימיו. כלומר
תלמיד שלא מלא ימיו
רכס חליו (ש"ס).
ועצומים כל הרגויה.
המכשפות והמחשבות
היונין את דורן. ועצומים
לשון ועולם ענינו (שם).

תוספות שאנץ

הרי זה בור. בור גרוע מעם
הארץ: רש"י מביא לוחש
הכשף: את לוחשי ואורי
יודע מה הם ומה פירושם
אלא כו. מעשיהם
שכשפות בא על ידי
החכמים: תני גמא אף גמא
זה שלא משש תלמידי
חכמים בתלמוד שונה
משנתו ואינו יודע מה הוא.
ל"ה: איווה עם הארץ פ"ה
שנחשד על טהרות ועל
המעשרות ומוחקו מגשו
טמא: כל שאנו קורא ק"ש
דלא ודלי לא ידע מדי
אבל ידע לקרות וקורא לאו
עם הארץ הוא דברי ר'
מאיר. ר"ם דהך ברייתא
מביא לענין וימון שאין
מונעין על עם הארץ. עוד
מצי למייר דמיתניא לענין
ומכשפות. וקרי ואלו עוברין
שעם הארץ פטול לירות
ואין כפיריון על אברות
אבל כן מתהוי דפ' הנזקין
(דף פ"א) דקאמר איווה עם
הארץ כל שאינו אוכל
חוליו כטהרה דברי ר'
מאיר וחכמים אומרים כל
שאנו מעשי פירותיו ולענין מאי מצינא אי לענין דימין ליתא דאמרין בפ"ק שלשה שאכלו דעם הארץ שאנו מעשי פירותיו
היינו עם הארץ רבבן. ואי לענין דמאי ליתא דהא כי שחשוד על טהרות אינו חשוד על הרמאי כדמכס כפ"ק דבכורות
ועוד כי דריס אורי. מאיר דהא קאמר דהוי עם הארץ כל שאינו אוכל חוליו כטהרה ויש לומר דהוא דהם לענין דהוא

(א) צ"ל דהיה הנזקין מתחיל לענין שטמין ג"ה צ"ה וזהו כחוספס דע"י ס"ג ועי' גמ' גיטין ט"ז ד"ה אלה.
(ב) צ"ל כי אחרים אחר דברי ר' נחן ועי' ד"ה אלה א"ל ר"ה אלא דכונסיו לחקמות וכו'.

